

GORIŠKI LIST

«Goriški list» izide vsako sredo in soboto zjutraj — Uprava uradništvo v Gorici, Corso Verdi štev. 47 - telef. štev. 292. Oglasi se zaračunavajo po ceniku. - Račun pri Cassa di Risparmio Gorica.

Gorica, dne 2. avgusta 1944.

Za mesto Gorica in Trst: posamezna številka 0,50 lir, polletna naročnina 26.— lir, celoletna 52.— lir. — Izven mesta Gorica in Trst: posamezna številka 1.— lira, polletna naročn. 47.— lir, celoletna 90.—

Beseda o izdajalcih

Od nesrečne OF ima slovenski narod tudi ta dobiček, da se more ponašati z vsaj petdesetimi odstotki izdajalcev, ker je OF vse svoje nasprotnike označila kot take. Vsak, ki le malo pozna človeško dušo, takoj uvidi, da morejo tako psovati svoj narod samo taki ljudje, ki so sami pripravljeni, ga vsak hip izdati. Če v luči izkušenj zadnjih treh let premislimo, kdo bi utegnil med nami resnično biti izdajalec, pridemo do sledečega zaključka:

1. Komunisti so po svoji naravi izdajalci vseh božjih in človeških vrednot. Ker je OF komunistična, moramo iskati prave izdajalce le v njenih vrstah.

V OF pa niso samo komunisti, ampak med njimi je veliko zapeljancev in prisilno mobiliziranih mož in fantov, ki so le pomilovanja vredna žrtev izdajalcev. Za te ni drugega upanja, kakor da se kakor koli rešijo svojih trinošev in se vrnejo med poštene Slovence.

2. Sredinci niso izdajalci, ali v nevarnosti so, da postanejo, ako bodo le naprej trepetali samo zase in iskali usmiljenje pri komunistih.

3. Domobranci so najzvestejši sinovi naroda in pri njih ne smemo iskati izdajalcev. Možno pa je, da se izdajalski komunisti vrinejo kot petokolonci v njih vrste in jim tako pripravijo sramoto in škodo, kar se je tu in tam tudi že zgodilo. Dolžnost vsakega domobranca in vsakega prijatelja slovenskega naroda je skrbeti, da se v te vrste najbolj zvestih njegovih sinov sodruga izdajalcev nikdar ne vrine.

Turčija na razpotju?

Danes se sestane turški narodni svet - Pred važnimi odločitvami

Berlin, 1. avg. - (DNB) - O odnošajih med Nemčijo in Turčijo je glasnik nemškega zunanjega ministrstva izjavil, da je nemški tisk že obširno in jasno obdelal to snov in da ta argument ne potrebuje nikakega pojasnila več. Danes se bo sestal turški narodni svet, ki bo obravnaval več važnih vprašanj, med temi brezdvomno tudi vprašanje ukinitve diplomatskih odnošajev z Nemčijo. Priznavajo na, da bo stvar za Turčijo precej nevarna, ker ji bodo vojne podpore s strani Angloamerikancev dodeljene le v kolikor bo to zaveznikom mogoče. Berlin pričakuje hladnokrvno ukrepov turškega narodnega sveta. Ni Nemčija, ki stoji pred težko odločitvijo, temveč Turška. Nova politika Turške je sad pritiska Anglije. Amerikanci so le malo posegali vmes, Sovjeti skoraj nič. Prekinitev diplomatskih odnošajev z Nemčijo je le predigra nove komedije, ki jo je inscenirala Anglija. Tej zahtevi bodo kmalu sledile druge. Morska opori-

Odbiti napadi na evropsko trdnjavo

Težave Sovjetov na Visli - Rusi pritiskajo na črti Kovno-Riga - Druga ofenziva proti Firenzam razbita - Normandija v hudi vojni vihri

Gorica, 2. avgusta - V. R. - Z vseh bojišč prihajajo poročila o izredno težkih bojih. Ogromne mase moštva in materijala so v neprestanem delovanju. Človek bi si moral povsem logično prikovati presenetljivih dogodkov, kajti skoro nemogoče se zdi, da bi si zamogla biti povsod sovražnika v toliko enakovredna, da zamoreta vzdržati četudi le relativno ravnotežje. Posebno velja to za neizmerno rusko fronto in deloma tudi za Normandijo. Rusi sicer napredujejo in nihče ne more tega tačiti, toda ker bi njihova ofenziva morala pomeniti izrabljanje ugodnega trenutka, ko se je na zapadu vnel drugi mogočni vojni požar, je njihovo počasno napredovanje bolj znak slabosti, kakor pa resnične moči. Torej zelo relativna pozitivnost. Tudi Angloamerikanci se ne morejo preveč veseliti vojne bilance preteklih dni. Njih uspehi preveč sličejo Pirovi zmagi, da bi si jih zamogli kar tako zabeležiti med aktivnosti. Pri Firencah sta se izjalovili kar dve ofenzivi in to niso mačje solze, v Normandiji, kjer bi glasom njihove propagande že moral stati nagrobni kamen Nemčije, jim nemški vojak še dela velike preglavice. Angleški in ameriški narod še vedno pričakujeta od Eisenhowera in Montgomeryja senzacionalnih poročil. Za senzacionalna poročila skrbi bolj Nemčija, ki je presenetila svet s celo vrsto novih orožij. Obljube Göbbelsa že vznemirjajo svetsko javnost, kajti izkustva poučujejo, da Göbbels ni nikdar obljubljal zama...

Sedanji položaj na bojiščih je trenutno približno sledeči: Rusi so prišli do levega brega Visle. Sedaj dovažajo v področje velikega kolena reke velikanske množine moštva in materijala. Ni se jim pa sedaj posrečilo priti čez reko, četudi so to že ponovno pokušali. Srditi boji so v teku jugovzhodno Varšave in pri Sjedlicah. Tudi na Bugu napadajo Sovjeti neprestano. Na črti Kovno - Riga je pritisk Sovjetov vedno močnejši. Tukaj so Rusi zasedli mesto Schaulen. Pri mestu Mitava pa so bili krvavo odbiti. Tudi med Dvino in finskim zalivom so Sovjeti vedno v napadu in irtvujejo vedno večje množine oklopnikov. Med tem na nemško letalstvo tolče neprestano njih rezerve in zaloge, posebnje pri Molodecnu in

šča zase, za Ameriko in za Rusijo — to je najmanj, kar se bo od Turčije zahtevalo in to že pomeni konec neodvisnosti te države, ki jo je ustvaril veliki Kemal Ataturk. Ako pride do vstopa Turške v vojni vrvež, bodo turška tla nozorišče vojne ne za leto dni, temveč za desetletja, ker se tam križajo interesi vseh veselih.

jim povzročajo neizmerno škodo. Nemci so iz strateških ozirov prepustili Rusom Lvov, Brest-Litovsk, Bialistok in Dvinaburg. Vse za vojno koristne naprave so bile porušene. Tako je bila izravnana nemška obrambna črta. Po zadnjih vojnih poročilih je bilo mesto Kovno načrtno izpraznjeno.

v Normandiji se je ofenziva sovražnika precej razširila. Posebno pri Saint Ló pritiska sovražnik neprestano, toda baš tu nimajo njegovi napadi nikakega uspeha. Tudi pri Moyon in Vellebaudon so se razbili močni napadi nasprotnika. Le na zapadu normandske fronte je sovražnik nekoliko napredoval. Nemške divizije so se umaknile na obe strani mesta Coutances in se zoperstavljajo pritiskajočemu sovražniku. Na morju pa so v polnem delovanju nemške motorne torpedovke. Potopile so en parnik s 6000 brt in dve sovražni motorni torpedovke. »V I« med tem še vedno divja nad Londonom in kraja Londončanom noči.

V Italiji je bila druga ofenziva proti mestu Firenze krvavo razbita. Približno 8 divizij je s podporo topništva

napadalo več dni in ni moglo priti do nikakega uspeha. Položaji so še vedno v nemških rokah. Drugod na tej fronti je šibkejšo delovanje sovražnika. Sedaj se gre za posest srednjega dela reke Arno. Bojna črta gre približno v smeri Empoli - Firenze - Pontassieve. Pričakuje se tretja ofenziva v tem področju, v katere bodo posegle tudi ameriške čete, ki sedaj počivajo med mestom Empoli in izlivom reke Arno. Toda Nemci so se že pripravili in pričakujejo prav mirno napada.

Tudi v Tihem oceanu so Amerikanci v polni ofenzivi. Le da je ta tam nekoliko drugačna kot ofenzive v Evropi. Tam morajo »skakati« od otoka do otoka. Po zavzetju Saipaa, je prišel na vrsto otok Guam, sedaj je na vrsti Tinjan v skupni otokov Marianne. Japanci prizadevajo Amerikancem strašne izgube in se borijo na vsakem otoku da zadnjega moža. Amerikanci hočejo privedi vojno na celino in sicer na ozemlje Kitajske in izrabljajo sedanji ugodni trenutek. Zato napadajo tudi na otočje Karoline in sicer otoke Yap, Ulithi in Palau.

Obvezna vojaška služba v Jadranskem Primorju

Vrhovni komisar v operacijskem pasu Jadransko primorje je izdal naslednji poziv:

Borba za novo Evropo je stopila v odločilno fazo. Odsihdob nihče več ne sme stati ob strani. Zato sem danes izdal naslednji odlok:

Čl. 1. Možje letnikov 1914 do 1926, in pa letnikov 1923 do 1925, ki še niso vstopili v vojaško službo, bivajoč v operativnem pasu Jadr. primorja, se razen tujecev pozivajo, da se javijo k obvezni vojaški službi. Med obveznike spadajo tudi moški brez državljanstva, a ki prebivajo na ozemlju operativnega pasu Jadr. primorje. Prav tako se štejejo kot obvezniki možje letnikov 1914 do 1926 iz drugih ital. pokrajin in ki se trenutno nahajajo v operativnem pasu Jadransko primorje.

Čl. 2. Pokrajinski naborni uradi določijo dan in kraj nabora.

Čl. 3. Pričujoči odlok stopi v veljavo 30. julija 1944. Prepričan sem, da se boste mojemu pozivu odzvali in da boste svojo vojaško dolžnost na odrejenem vam mestu izpolnili. Plača, prehrana in podpora vaših družin bo odmerjena v skladu z znanimi in pravičnimi načeli, ki veljajo za nemško vojsko in ostale organizacije.

Možje Primorci!

Tudi vi morate prispevati k novi Evropi. Kdor ni z nami, je sovražnik dežele. On in tisti, ki ga bodo podpirali, bodo izpostavljeni strogim kaznim, ki jih določa odlok o obvezni vojaški službi za tiste, ki se izmičejo svojim dolžnostim do naroda in domovine.

Trst, 30. julija 1944.

Vrhovni komisar v operativnem pasu Jadransko primorje
Rainer

Gorica, 1. avgusta. Razglas Vrhovnega komisarja ne sme presenetiti nikogar, ker ga je moral vsak razsoden poznavalec pričakovati. Vedeti je treba namreč, da nemška mladina sedaj krvavi na vseh mejah ter da je zato prisiljena prenesti varnost in stražo nad družinskimi domovi mladini iz onih krajev, ki jih sedaj Nemčija upravlja, torej tudi v Jadranskem področju. Pričakujemo od mladine v naših deželah, da se brez izjeme odzove poklicu Vrhovnega komisarja.

V prvih strelskih jarkih

Resnici nič ne škoduje, ako jo večkrat povemo in ako v naših uvodnikih včasih kako misel dvakrat napišemo. To je samo dokaz, da smo sami sebi zvesti in da vztrajamo pri idejah in zahtevah, ki smo jih že izrazili.

Tukaj na Primorskem se čutimo borce v prvih strelskih jarkih za obstoj slovenskega naroda, za blagor in varnost ljudstva, za nadaljni razvoj slovenske kulture.

Zato hočemo, da v naših vrstah ni izdajalcev in dezerterji iz naših vrst so že odšli v gozdove in gore, malodušneži, ki so slučajno med nami, pa zaenkrat niso škodljivi, tudi če nočejo z nami streljati in se boriti. Ako bi ti postali nevarni, jih bomo že izločili.

Toda, kakor vsak vojak v strelskem jarku, zahtevamo mi vsaj to kar je samo ob sebi razumljivo: varno zaledje. Tukaj na Primorskem, zlasti na Goriškem, se je slovensko javno življenje že bujno razvilo, slovenska beseda, ki je bila dušena in tlačena, se sedaj mirno in radostno razlega povsod, ne samo po naših vaseh in trgih, marveč tudi po Gorici in celo v Trstu. Nihče ne sme nekaznovano žaliti Slovencev na tej naši zemlji, ki je bila od nekdaj naša. Povsod se odzivila slovenska prosveta, snujejo se prosvetni odbori in prav naši otroci v Gorici so tu v srcu goriške dežele pričeli s pobudo in uprizorili prvi po dvajsetletnem molku Slovenske gledališke besede uprizorili ljubko slovensko igrice. Tej bodo tako v Gorici kakor še drugod sledile, ako Bog da, še mnoge druge. V nekaj dnevih bomo prisostvovali veliki »Slovenski akademiji«, ki obljublja biti veličastna manifestacija slovenske volje do kulturnega dela.

Ne laskamo si preveč, ako smelo trdimo, da ima lep del zaslug pri tem tudi naš »Goriški list«, ki je v treh mesecih svojega izhajanja obudil na Goriškem in vsem Primorskem ogromno nove aktivnosti, narodne zavesti in poguma za bodočnost. Borimo se z vsemi mogočimi ovirami toda polagoma premagujemo drugo za drugo.

Vendar pa ima glavno zaslugo za to razveseljivo obuditev narodnih moči na Goriškem in na vsem Primorskem naša narodna straža, naši vrlji domobranci, ki jih vodi izkušeni poveljnik, g. polkovnik Tonči Kokalj. Vsak mož je tu na mestu in vsak je prepričan, da gre za sveto stvar. Med temi možmi ni omahljivcev, sleherni se zaveda, da živi in da dela na skrajno nevarnem ozemlju, da sleherni tvega vse svoje življenje. S ponosom nosijo naši častniki in fantje svoje uniforme in svoje orožje, ki ga znajo dobro uporabljati, kar so pokazali že z mnogimi svojimi nastopi. Neizmerne važnosti pa je tudi to, da ulivajo preplašenemu in izmučenemu slovenskemu ljudstvu na Pri-

proti vsem narodnim nasprotnikom in narodnim škodljivcem. Teža se primorsko in goriško ljudstvo dobro zaveda in s ponosom zre na to našo razmeroma še mlado narodno stražo. Kadar gredo domobranske čete po goriških ulicah ali skozi katero koli slovensko vas ter prepevajo slovenske pesmi, tedaj vzdrihte srca deklet, mladine, vsega ljudstva.

Toda kakor ima vsaka javna zadeva tudi svoje nasprotnike, tako jih ima tudi slovenska narodna straža na Primorskem. Naše male razmere so sicer krive, da je med nami največ nergačev, da ne štejemo odkritih sovražnikov in žal se je v zgodovini slovenskega naroda dostikrat dogajalo, da so pogosto povzročala nasprotovanja — niti ne morda načelne razlike temveč celo osebna nasprotja in malenkostni predsodki.

Zato ne trpimo, da bi kdo izmed Slovencev ogrožal zafedje nam tukaj, prvim borcem na Primorskem, zlasti pa našim domobrancem. Po krivdi zaledja naša primorska fronta ne sme pasti, zakaj ako nademo mi, pade ves slovenski narod. Kdor torej že s svojo samo pasivnostjo, še bolj pa kdor s skritim nasprotovanjem, škoduje domobranskim četam na Primorskem, škoduje vsemu slovenskemu narodu, škoduje torej tudi sebi in je slab Slovenec, da ne rečemo ostrejša besede. Najraj kar hočemo, je varno zaledje! To smo napisali na račun možakarjev v zaledju, tako v Trstu, v Gorici, pa tudi — v Ljubljani. Kdor hoče še nadalje jemati veselje primorskim Slovincem, zlasti pa našim domobrancem, ga bosta neizprosna bodočnost in zgodovina nekoč postavili na sramotni oder. — Ir.

Nafta v sedanosti

Dosedaj naši članki s področja kemije in rudninskih sestavin zemlje, bi bili pomajkljivi, če ne bi popisali še enega, ki je bil važen že v prejšnji vojni, še bolj pa v sedanji, namreč nafte. Dokler se je človeštvo zadovoljevalo z brljavami svečami in konjsko vprego in je oljčno olje ter vosek uporabljalo samo v cerkvene namene dotodaj je živelo kolikor toliko srečno in brez živčnih razburjenj. Kakor hitro pa je človeštvo odkrilo pogonske stroje, je zahtevalo zanje tudi pogonskih moči. Najprej je odkrilo drva kot pogonsko moč, n. pr. v stekalnih in v prvih parnih strojih, za tem premož in končno tudi nafto, zemeljsko olje. Pred sto leti v Evropi (in na slovenski zemlji) še nihče ni vedel in nič slutil o nafti, dasi je verjetno, da so jo stari narodi poznali že pred tisoč leti, pa ne za pogonska, temveč za vojna in zažigalna sredstva.

Judje v Galiciji so odkrili, da zemlja, ki jo prižgo gori tako kakor sveča. Kmet se za to mastno zemljo ni brigal in je ni znal izkoristiti. Istočasno pa je drugi veletržnik Roockseller na ameriškem kontinentu tudi znal izkoristiti nafto, ki jo je izprva prodajal na sejmih kot zdravilno sredstvo. No kmalu so poljski judje in ameriški Roockfeller ugotovili, da je zemeljsko olje nafta prav dobro uporabna za luč. Morda še živi med nami kaka stara ženska, ki bi se spominjala, kako je zamenjala lojnenko z petrolejsko svetilko in se ji je luč petrolejske zdela kakor zemeljska nebesa! Roockfeller je bil celo tako prebrisan, da je po najnižji ceni ali celo zastonj porujal po Ameriki, po Evropi in dvajset let nato celo po Kitajskem petrolejske svetilke samo da bi si zagotovil krpce nafte oziroma petroleja.

Kemična struktura nafte je sicer nekoliko sestavljena! obstoji pa iz ogljika, kisika in vodika, kar je drugih prvih, samo motijo čistoto nafte. Dvojne so domneve o nastanku nafte v zemeljski skorji in verjetno, da sta obe pravilni. Prva namreč, da se je maščoba drobnih morskih živali sesedla v morskih zalivih in tam stvorila to, čemur pravimo petrolej, toda zaloge nafte v zemlji so še preogromne, da bi mogle opravičevati tako domnevo in je hkrati pravilna tudi druga domneva, namreč, da je ponekod pritisk vode na premož bil tako močan, da se je stvoril iz o-

beh sestavin petrolej. O točnem nastajanju petroleja ne ve sedanja znanost še nič točnega.

Ko pa so bili iznajdeni motorni stroji n. pr. najprej Dieslov motor, za to eksplozivni stroj, uporabljen pri avtomobilih, motorjih in letalih, potem je postalo človeštvo željno nafte.

Prva svetovna vojna od 1914-1918 je bila v znamenju nafte in za nafto. Med svetovno vojno je angleški premier Lloyd George izjavil: »Vsaka kapljica petroleja je vredna kapljice krvi«. V resnici je bila prva svetovna vojna borba za petrolej, za nafto, ki se da mimogrede v raznih rafinerijah razdeliti v pravi gorilni petrolej, v bencin, v odpadke kakor so parafin, vazelin, v kolomaze in razne druge kemične substance. Toda glavne gorilne snovi so predvsem bencin, petrolej in nerafinirana nafta sama.

Evropa je revna nafte. Edino Romunija in Galicija jo imata nekaj, Italija jo je skušala dobiti v Albaniji, Jugoslavija pa s svojim vrtanjem v Bosni ni uspela, Nemčija jo je nekaj našla v hannoveranski pokrajini. Glavna nahajališča petroleja so na ameriškem kontinentu, predvsem v Pennsilvaniji odkoder izvira zaradi prodaje petroleja in nafte tudi moč ameriške plutokracije, novejša nahajališča v Mehiki (izborna luka Tampico) in v Venezueli. Druga večja nahajališča so po svetu še na ruskem Kavkazu in pa tudi v holandski Indiji, ki so jo sedaj zavzeli Japonci. Velika so nahajališča v Perziji in Mezopotamiji, za katera tekmujeta sedaj Anglija in Amerika.

Še eno važno najdišče bencina je na svetu, namreč umetna proizvodnja. To je odkrila Nemčija, oziroma njeni kemiki, ki so ustvarili možnost, da iz premožga in vode, oziroma v njej obstoječega vodika napravijo bencin. To je pač po načelu, da kjer ni ledu, se ga pa naredi.

Navidez je kvantitativna kemična formula zmesi, ki tvorijo nafto, zelo preprosta, toda težko jo je umetno ustvariti. Kdor ima naravni led, ne potrebuje umetnega in v sedanji vojni vidimo, da ima Nemčija sicer nekaj naravne nafte, ker je ima pa za vojne cilje premalo, si ustvarja umetni bencin. Ne vemo še ali bodo količine bencina v tej svetovni vojni odločale, kakor v prejšnji, soodločale pa bodo! — Ir.

Vojni obvezanci!

Vrhovni komisar pozivlja vse moške letnikov 1914-1922 in 1926 in vse tiste, ki pri naboru letnikov 1923-1925 niso bili vpoklicani in bivajo v operacijski zoni »Jadransko Primorje«, da — ako niso inozemci — zadostijo svoji vojni obveznosti.

Vojaško obvezanci so vsi moški teh letnikov ki se nahajajo na operacijskem področju »Jadransko Primorje«, tudi ako pripadajo ostalim italijanskim pokrajinam ali ako so brez nikake državne pripadnosti.

Ne bodo se pošiljala vabila in pozivnice na nabor. Morate se sami javiti v nabornih prostorih v Gorici se morate javiti sami v palači divizijskega poveljstva, Piazza Cesare Battisti in sicer v sledečem redu, vselej ob 7.30 zjutraj: letnik 1926 dne 2. avgusta; letnik 1925 dne 4. avgusta; letnik 1924 dne 4. avgusta; letnik 1923 dne 4. avgusta; letnik 1922 dne 2. avgusta; letnik 1921 dne 3. avgusta; letnik 1920 dne 3. avgusta; letnik 1919 dne 4. avgusta; letnik 1918 dne 4. avgusta; letnik 1917 dne 7. avgusta; letnik 1916 dne 7. avgusta; letnik 1915 dne 8. avgusta; letnik 1914 dne 8. avgusta.

S seboj morate prinesiti: mrzlo hrano za 24 ur, dvojno perilo, potrebno za umivanje, iedilno orodje in potrebno za osebno snago.

Pri naboru morate predložiti: osebne listine, delavsko knjižico — ako ste služili pri mornarici ali na morju sploh — tudi mornarsko knjižico (matrikolo) in tozadevne druge listine, kakor tudi izjavo o položaju od vas odvisnih družinskih članov.

Gorica, 30. julija 1944.

Naborni urad pokrajine.

Smrt v čizmu!

Naglušen kmet je bil na mitingu in tam je poslušal politkomisarja, kako se mora za Or začeti za Slovence popolnoma novo življenje. Med drugim je poudarjal, da bo treba tudi novega pozdrava, ki naj stalno vse naše ljudstvo opozarja na velike komunistične ideale. Govoril je torej o pozdravu: »Smrt fašizmu, svoboda narodu!« Naglušan mož je na poti domov premišljeval, kak bi bil ta pozdrav, ker ni mogel prav natančno razumeti besed, čeprav jih je govornik večkrat izgovoril. Ko je tako premišljeval, se mu je vedno bolj svitalo in navsezadnje je ves zadovoljen sam s seboj vzkliknil: »Zogruntal sem, ta pozdrav se glasi: Smrt v čizmu in slabo narodu!« In je še in še premišljeval, kako ta pozdrav odgovarja delu Or. Smrt v čizmu! Po večini čaka te narodne junake smrt v čizmu, in sicer tako nagla, da komaj utegnejo obuditi gre vengo. Slabo narodu! Kako pravilno je to rečeno, saj priča pogled na požgane vase in prazne hleve in vse ljudstvo v skrajni bedi, da narodu še nikoli ni bilo tako slabo kot pod svobodnim partijanskim soncem. — Mož je bil kar navdušen radi svoje brihtnosti in je venomer ponavljal: »Smrt v čizmu — slabo narodu!« (Po Domoljubu).

Kdor se je prepričal tudi le o enem samem zločinu partizanstva nad slovenskim imetjem in življenjem, pa še vedno in stvar imenuje »osvobodilno gibanje«, je človek brez vesti in narodnega čuta.

Dejstva in ugotovitve

Tleča vrvice k smodniku vodeča

Pred petnajstimi leti je Edi Kocbek, sedanji minister v partizanski vladi napisal v istu »Ogenj« besede: »Krščanski socialisti drugih organizacijah je tleča vžigalna vrvice k smodniku vodeča«. V resnici je Kocbekov krog pošiljal v vse dostopne pozitivne skupine svoje ljudi, ki so tam roverili in igrali vlogo vžigalne vrvice, ki je počasi tlela. Zato je prišlo do takega razkroja v tako imenovani katoliški skupini, zato ni prišlo nikdar do enotnega smotnega nastopa proti komunistom s strani katoliške inteligence. To je bilo isto delo, kakor sta ga opravljala učitelj Lubej in sodnik Rus med slovenskim sokolstvom. To je stara preizkušena metoda komunistov. Strokovno jo imenujejo komunistični strategij miniranje, to bi rekli po slovensko, izpodkopavanje, rovarjenje. Kot so vojskovodje v prejšnjih stoletjih zavzemali trdnjave tako, da so v izkopanih rovih pod trdnjavo zažgali sode smodnika, tako skušajo komunisti s svojim miniranjem zavzemati sebi sovražne organizme. Način miniranja je najvažnejše sredstvo v vseh fazah komunistične revolucije.

Vlogo minerjev opravljajo zakrinkani komunisti sami ali pa dobro misleče naivne ljudke. Sijajno pridejo pri tem komunistom prav sredinski elementi. Ko zatrujejo, da so proti komunizmu in se vrivajo v protikomunistične skupine, pa na drugi strani še vedno drže stik z komunisti in imajo dostop v njihove štabe.

Navzočnost vsakega sredinca v pozitivnih narodnih krogih omogoča, da imajo komunisti vpogled vanje in predstavlja neprestano grožnjo za komunistični vdor. Tleče vrvice k smodniku vodeče! Zato na ven s sredinskimi elementi iz naših vrst!

Nezdružljivost krščanstva s komunizmom

Pater Mariano Cordovani C. P., magister Sacri palatii je v članku, ki ga je priobčilo vatikansko glasilo »Osservatore Romano«, podčrtal nezdržljivost med katoliško dogmo in komunizmom. Tako poročajo iz Lizbone 24. julija. »Komunizem, tako pravi pater Cordovani, hače politizirati v stran katoliško dogmo in moralo ter ju nato popolnoma eliminirati. Če se skupina katoliških komunistov, ki se je formirala pred nedavnim v Rimu, ne bo hotela temeljito reformirati in izločiti iz svojega programa komunistične in materialistične prvine, bo povzročila katoliški stvari neznašljivo škodo.

Magister Sacri Palatii, naslov, ki ga nosi pater Cordovani, ne pomeni upravitelj vatikanskih palač, kakor so do besede prevajali nekateri listi, ki so prinesli poročilo, ampak je to funkcija papeževega hišnega teologa. Ta funkcija je ena imed najvišjih v papeški kuriji. Zaupana je dominikanskemu redu. Dolga stoletja so jo opravljali najboljši in najbolj izobraženi teologi, ki so pazili na čistost katoliškega nauka in opozarjali na zmote. Izjave magistra Sacri Palatii je treba vzeti kot oficiozne, to je poluradne. Pater Cordovani je znan Slovenec po vlogi, ki jo je igral ob obsodbi tako imenovanih kr-

ščanskih komunistov, ki so se v Franciji zbirali okoli lista »Terre nouvelle«, ki je vplival na Kocbekov krog krščanskih socialistov. Cordovani je napisal tudi brošuro »Pripombe h komunizmu«, v kateri obširno razvija navedeno obsodbo komunizma v okrožnici »Divini redemptoris«.

»Srečna sem, da so me ujeli domobranci!«

Značilna je izjava aktivne partizanke Nedje Marije Kavčič, ki so jo tolminski domobranci ujeli pred 14. dnevi. Dekle je naselila partizanski propagandi in kot prva na Tolminskem sla v hribe. Bila je do zadnjega v rajonskem odboru. Dala je naslednjo izjavo:

»Med partizane sem šla iz idealizma, mislila sem, da se partizani rus bore za svobodo naroda. Žal sem kmalu spoznala, da sem se varala. Skušala sem se odmakniti, toda s terorjem so me držali v svojih mrežah. Srečna sem, da so me domobranci ujeli in me rešili tega peklenkega življenja. Partizanstvo propada in pri njih gre vse v »franžek«. Saj drugače tudi biti ne more, vsakdo lahko vidi, da gre le za nasilje nad narodom, za uboj in blatenje najboljših, za skrunjenje vseh narodnih svetinj in ne za osvobodilni boj. To izjavo podajem popolnoma pristojno in edino željo, da vsaj malo popravim krivico, če sem spravila koga k partizanom in vsaj malo doprinesem koristim slovenskega naroda.«

Pismo s Krasa

Pisprosti kmet s Krasa nam je pisal:

»OF je strašna organizacija, ki je močno razpredena in umorila naše ljudi, naše domove, našo zemljo in našo vero. Nekdaj skupni narod Slovencev se sedaj mori. Kdo je tega kriv? Partizanstvo niso trušli organizirani ne Rusi, ne Litvatje, ne Srbi, prišli so iz bele Ljubljane in nam obetali, da nas osvobodijo. Toda sedaj vidimo, kako so nas osvobodili. Prirejajo se mitingi in veselice, kjer se ne govori v jeziku, ki nas ga je mati učila. Zatorej mi ktaševci trpijo, ker nimamo nobenega, ki bi se zanimal za nas in za naše ljudi. Ljubljana skrbi zase in za svoje.«

Gospodarske vesti

Generalni pooblaščenec za zaposlitev delavstva okrožni vodja Sauckel

je sklical v Turingiji k zasedanju predsednike okrožnih delovnih uradov zaradi nameravane akcije za večjo zaposlitev delavstva. Državni minister Speer je najprej poročal o sedanjem stanju nemške oborožitvene kapacitete in njenem nadaljnjem razvoju. Okrožni vodja Sauckel je poudaril, da se bodo v l. 1944. dosegle še večje storitve zaradi večje zaposlitve delavstva.

Na nemško - danskih gospodarskih pogajanjih v Kodanju se je ugotovilo, da so dosegle danske kmetijske dobave dogovorjeni obseg in enako tudi nemške dobave. Danske kmetijske dobave so se v primeri s prejšnjimi leti še povečale in so zato tudi Nemci povečali svoje dobave železa in železnih izdelkov.

VESTI IZ GORICE IN DEŽELE

I. SLOVENSKA AKADEMIJA VERDIJEVO GLEDALIŠČE - GORICA NEDELJA 6. AVGUSTA 1944.

SPORED:

I. DEL

O. ŽUPANČIČ:	Pozdravna beseda	govor
Z. PRELOVEC:	Kralj Matjaž	deklamacija
PREŠEREN-VILHAR:	Ljuba si pomlad zelena	tenor solo
JUVANČIČ:	Mornar	tenor solo
ROBIDA - PAVČIČ:	Beseda	deklamacija
P. GOLIA:	Pastirica	sopran solo
NARODNE:	Monolog Petčka pred kraljem Matjažem	deklamacija
PREŠEREN:	Slovenske narodne pesmi	violina-klavir
B. SMETANA:	Od železne ceste	deklamacija
	Dvospev iz: „Prodane neveste“	sopran tenor

II. DEL

B. SMETANA:	PRODANA NEVESTA
	Janko, Mihov sin - Kecal, mešetar - Krušina, kmet VAŠČANI, FANTJE, DEKLETA
Glasbeno vodstvo:	g. prof. KOZMARA / Režija: g. PFEIFER, član nar. gled. v Ljubljani / Vodja zbor: g. GORENŠEK

III. DEL

NARODNA:	Soča bela	moški zbor
V. VODOPIVEC:	Noč na Adriji	mešani zbor
	Vodja zbor: g. GORENŠEK	

Vstopnice za I. slovensko akademijo dobite vsak dan od 3. do 6. ure popoldne na upravi „Goriškega lista“, korzo Verdi 47. Pohitite, da si zagotovite prastor!

Razgovor o akademiji

Sredi poslednjih priprav za I. slovensko akademijo v Gorici smo iz uredništva naprosili režiserja Pfeifera Cirila, člana Ljub. dram. gle-

dališča za razgovor, ki ga na tem mestu objavljamo.

Po ogledu ene vaših skušenj sem opazil, da ste si zamislili tridelni program.

Res je. Pri izbiri del, primernih za tako svečano prire-

ditev sem se posebno potrudil, da sem izbral kar najkvalitetnejše domače avtorje. Njih dela sem razvrstil v prvem delu programa tako, da bomo imeli brez najmanjšega odmora zaporedje deklamacijskih, pevskih in glasbenih točk.

Kako, da ste se odločili za B. Smetanovo - Prodano nevesto?

Opera je za nas že itak ena najpopularnejših in dosega povsod prodorne uspehe. Da sem se odločil baš za drugo dejanje ima pa dva razloga, opomniti na mešetarjenje neupravičenca, ki se pošteno opeče in pa, ker mi izvajajoči kvalitetno povsem ustrezajo. In kaj obsega tretji del večera?

Ta je izključno pevski. Je pa v večjih rokah.

Kako pa z odmori?

Teh pravzaprav ne bo, ker jih nameravam izpopolniti z glasbenim kvintetom, ki bo izvajal venčke narodnih pesmi.

In uspeh?

Veseli bi me, če bi delo ne bilo zaman. In sodelujoče moram resnično pohvaliti.

Srebrnič utonil?

Vztrajno se ponavljajo glasovi iz poučenih krogov, da je bivši poslanec Jože Srebrnič s spremstvom utonil, ko se je hotel prepeljati čez Sočo pri Plavch. V spremstvu so se nahajale tudi nekatere važne partizanske osebe, katerih imena pa nam niso znane.

POUK NEMŠČINE

V začetku julija je nemška akademija v Gorici pod vodstvom gđc. dr. Scherpe otvorila tečaj za pouk nemščine. Tečaj je namenjen odraslim. Zgleda, da bo uspeh zelo povoljen.

NAJVIŠJE DOVOLJENE CENE V KAVARNAH IN BARIH

26. julija je stopil v veljavo nov cenik. Navajamo samo cene za prvo kategorijo, v ostalih kategorijah so cene razmeroma nižje. Cene izven oklepaja značijo cene za stoječe goste, v oklepaju pri mizi s postrežbo.

Kavin nadomestek 1,30 (1,70), čokolada mala 3 (4), čokolada velika 4 (5), čaj mali 3,50 (4,50), čaj veliki 5 (6,50), čaj karkadé 3 (4), pivo 3,60 (4,50), sadni sokovi 3,10 (4), oranžada recoare 5 (6,50), oranžada domačega proizvoda 4 (5), pelinkovec ali maršala 8 (10), aperitiv 9 (11), sladoled 8 (10). Pijače s sodavico ali ledom so za pol lire dražje.

PRIJAVA BEGUNCEV

Goriška mestna občina objavlja, da se morajo prijaviti vsi oni begunci, ki so se zatekli med vojno v Gorico z ozemlja, ki ga je zasedel sovražnik. Prijaviti se ni treba osebam, ki so po rodu z ozemlja, ki se ni zasedeno po sovražniku, nadalje onim, ki so bili evakuirani po vojaški ali civilni oblasti ter begunci iz prekomorskih italijanskih ozemelj (Libija, Vzhodna Afrika, Egej in Dalmacija).

DOPISI

CERKNO

Bataljanski komandant Kobal Pavle iz Pečin, je prejel zaslužen plačilo. Ko so Nemci prišli v Cerkno se je zaril v listje, a tudi tja je segla roka pravice. Ljudstvo se je rešilo enega najhujših teroristov in se končno oddahnilo. Znani kurir Toni iz Logaršč, ki je že tri leta delal z največjim zločincem Tarzanom (Spik Janko), se je smrtno ponesrečil, ko je lovil ribe v Idriji.

TOLMIN

V nedeljo 30. julija je priredilo upravljstvo tukajšnje ljudske šole akademijo šolskih otrok, da pokaže h koncu leta, koliko je otrokom dala slovenska šola.

Izšla je tretja številka »Tolminskega glasa« glasila tolminskih domobrancev, ki poleg novic prinaša več načelnih člankov, med katerimi je zlasti omembe vreden »Goriškemu mandarinu na uho«, v katerem članekar z jedko satiro obračunava z goriškimi sredinci.

Tolminski domobranci se toplo zahvaljujejo gospodom pevcom, ki so pri zadušnici za pokojnim Albertom Strukljem tako izbrano zapeli »Requiem« in »Blagor mu«. Še posebno zahvala gospodu pevovodji.

STROG UKREP V BOJU PROTI DRAGINJI

Trgovec s čevlji Tavasani Giovanni iz Krmina je prodal en par moških čevljev za 1.400 lir. Tavasani je bil že enkrat prej kaznovan zaradi istega prestopka. Zdaj mu je bila trgovina v Krminu, cesta Kraljice Helene 4, zaprta za nedoločen čas, obenem pa je bil Tavasani naznanjen izrednemu sodišču za javno varnost.

PREDOR POD GRADOM

Zrotiletska zaščita v Gorici opozarja, da se predor, ki je v delu pod mestnim gradom, še ne smatra za protiletalsko zaklonišče. Kdor v njem išče zavetja, dela na lastno odgovornost.

DVA DEČKA UBITA IN TRIJE RANJENI ZARADI EKSPLOZIJE IZSTRELKA

V Godovičih so se igrali dečki na bližnjem pašniku, kjer so našli izstrelke. 10-letni Mirko Rutar se je skupno s svojim tovarišem Jožefom Dimičem navzlic opozorilom sovrstnikom igral z izstrelkom, ki je eksplodiral. Rutar in Dimič sta bila pri priči mrtva. Ranjeni pa so bili 11-letni Florijan Berlot, 12-letni Miroslav Bavčar in 12-letni Julijan Ferligoj. Vsi trije ranjenci se zdravijo v idrijski bolnišnici.

ZGORELA JE DOMACIJA

posestnika Ivana Vidmarja iz Podkrajja nad Vipavo. Posrečilo se je rešiti živino. Popolnoma sta pogoreli stanovanjsko in gospodarsko poslopje. Škode je nad 150.000 lir.

SLUŽBA BOŽJA PRI SV. IVANU

Zadnjič je naš list prinesel vest, da je tudi pri Sv. Ivanu ob 10. uri služba božja s slovensko pridigo in petjem.

Resnici na ljubo moramo povedati, da je ta služba božja predvsem za vojaštvo.

PRAPRETNO

Brat znane partizanke Marije Ane, ki je en dan obsodila na smrt petnajst Cerkljanov med njimi oba kaplana, zglasni Pervanje Anton je padel na Krejci. Bežal je na varno, pa se je prevaral.

VRSNO

Prejšnji teden so se partizani omadeževali z novim zločinom. Odpeljali in ubili so posestnika Soldat Alojzija, očeta Ane Soldat, ki so jo partizani justificirali pred petimi meseci. Vas Ladre ima v desetih dneh kar tri žrtve, ki jih moramo prišteti k poprejšnjim.

Z GORENJE VIPAVSKE

Zverinski umor dvaindvajset letne Breclj Stanislave iz Zapuž je globoko pretresel vso okolico, še celo slepci se sprašujejo, kaj je napravilo nedolžno dekle. Nedolžno prelita mučeniška kri vpije v nebo.

Možje in fantje, razšli ste se po raznih mestih in pustili žene, starše in otroke tolovajne. Vrnite se, zgrabite za orožje in branite svojo lastno kri in domove svojih očetov dokler so še pokoncu! Na razvalinah straže ni treba! Ali ni sramota, da v Vipavi in Ajdovščini še ni postojanke narodne straže! Pridite, vsi pošteni Slovenci, vam bomo pomagali!

Fige, žlahtni sad

Velika je radost onih, ki si morejo kupiti ta žlahtni sad, a še večje je veselje naš kmetov, ki figova drevesca gojimo in skrbimo, da obrode obilen sad. Nihče ne more opaziti veselja, ki nam žari v drobcih, a bistrih očeh, ko opazimo v zgodnjem julijskem jutru temne smokve med redkim figovim listjem. Se pred zoro nas je utrudilo delo in stopajoč po strmi brajdi navzgor, z biseri znojja po vročem čelu in razgretih licih, si utešimo žejo in glad s svežimi smokvami. Vabijo nas zlasti temne črnice, pokrite s fino plastjo srebrnosivkastega prahu, ki blesti v rosi in sončni luči. Hočeš-nočeš se moraš odzvati njih prijaznemu povabilu. Posebno veselje pa občuti pri trganju prvega sadu mladi kmet, ki je šele prvo leto skrbel za svoje drevje, ki mu ga je zapustil stari in za delo nič več sposobni oče. Zanj je prva bera pravi praznik.

Fige sploh ne cveto. Pred leti nas je obiskal nek meščan z »one strani« in mi dejal:

»Nunc, poglejte no, kako lepo cvete tisto figovo drevesce tam le: kot breskval«

»Mhm.« sem se nasmehnil in pomčiknil vnučku, ki je že hotel popraviti napako.

Oni pa je nadaljeval: »Pri nas imamo figova drevesca le za okrasne rastline, ker sploh ne dozore. Sadeži dosežejo velikost drobcene otrokove peščice, potem pa se kmalu posuše. Edini del Slovenije, kjer fige dozore, je Primorska.«

Včasih obrode tako močno, da jih ne moremo porabiti za domačo rabo in prodajo. Tedaj jih natresemo prašičem v korito, da se malo potolažijo, kadar so preglasni.

Prve fige se imenujejo cvetone; poleg teh imamo bonke, madone, črnice, belice in fige »Marije Device«. Vse i-

majo v sebi veliko sladkorja. To je važno zlasti danes, ko primanjkuje maščob. Sladkor pa je našemu organizmu zelo koristen, ker gre naravnost v kri in je torej redilen. Sladkor, ki je v figah, se imenuje glikoza.

Figa pa ima še eno posebnost, ki jo drugo sadno drevje nima, namreč da obrodi dvakrat: v zgodnjem poletju in pa jeseni. Berejo jih navadno ob vendimi, to je ob trgatvi.

Fige jesenke so dobre za sušenje. Najboljše so belice. Suhe črnice zmeljemo in naše ženice jih dodajo kavnim surrogatom namesto cikorijske.

Kobarid vabi Slovence Posočja

na I. slov. ljudski tabor, ki se bo vršil 6. VIII. 1944. ob 10 uri v Kobaridu. Spored prireditve na predvečer zborovanja v soboto ob sedmih: 1) Kovačev študent; 2) Šramel; 3) Recitacijske in pevske točke; 4) Baklada po Kobaridu. V nedeljo ob pol 10 maša v dekanijiški cerkvi, ob desetih začetek zborovanja: 1) Naprej zastava slave; 2) Mimohod častnega voda; 3) Recitacija; 4) Pozdravna beseda poveljnika nadpor. Cotača! 5) Nastop otroškega vrteca; 6) Slavnostni govor pisatelja in pesnika dr. Joža Lovrenčiča; 7) Naš narodni dom, recitacija; 8) Otroci pojejo; 9) Naša zgodovina, recitacija; 10) Zaključna beseda; 11) Hej Slovenci. Popoldne ob treh nogometna tekma, ob petih otvoritvena akademija Slovenskega kulturnega društva.

Slovenci! Pridite, da v teh težkih časih izpričamo slovenstvo našega Posočja, pred vsem svetom izpovemo našo voljo do novega življenja in našo povezanost s slovensko

Najboljše za sušenje so belice. Sušimo jih v pečici, nato pa še na soncu, da izgube duh po peči. Potem jih natresemo s sladkornim poprhom in de nemo na zračen prostor. Paziti moramo, da jih ne zaslede mravlje, ki so posebne ljubiteljice sladkorja. Prav lepe belice pa namočimo po prvem sušenju v žganje ali rum, jih še enkrat posušimo in končno natresemo s sladkorjem. V dolgih zimskih večerih, ko sedimo ob ognjišču, zlasti na predvečer sv. Miklavža, Božiča in sv. Štefana, ne sme manjkati poleg lešnikov in kuhane kostanja košarica sladkih posušenih fig. Zalijemo pa jih z rujnim vincom. kaiti voda bi nam škodila.

Bric.

zemljo, prislunimo preroškemu vzkluku našega slavčka Gregorčiča, ki nam v današnji težki čas kliče: Naš čolnič otmimo, brodarjem pomoči nesimo!

Kobarid se vedno bolj zbujajo iz oteploti, ljudje se vedno bolj zavedajo važnosti časa. Prireditve se vrste za prireditvijo. Ni nedelje, da ne bi bilo kake igre ali kake druge prireditve. Sedaj so pa agilni Kobaridci sklenili ustanoviti Slovensko kulturno društvo, ki naj bi bilo matična in duša vsega življenja v Kobaridu. V sredo dne 26. julija so se zbrali vodilni Kobaridci z g. dekanom, g. tajnikom in učiteljskim zborom na čelu k ustanovnemu sestanku. Kot uvod v ustanovitev je vodja propagande narodnih straž zbranim predstavnikom Kobarida poudaril važnost kulturnega delovanja v teh dneh. Po govoru so navzoči stavili svoje predloge in mišljenja.

Vesti iz Trsta in okolice

SMRTNA KOSA

Dne 25. julija so umrli med drugim v Trstu 57-letna Frančiška Gulič-Dodič, 72-letna Antonija Kumičič, vdova Kinčič, 32-letna Jožefina Bertonia, 57-letni Ivan Berger, 46-letni Franc Selan, 79-letni Anton Rakič, 38-letna Marija Komel, 67-letna Marija Komel, 21-letna Marija Petras in 31-letni Jordan Kosič.

POROKE

V Trstu so se poročili nameščenec Marin Bregant in tkalka Alma Capelo, mesar Faust Kocjan in gospodinja Elvira Škerl, mehanik Marij Ferluga in modistka Silva Škert, uradnik Marij Perpinnelli in uradnica Karla Markovec, mehanik Leopold Čereti in šivilja Aleksandra Baroto, uradnik Viktor Danelutti in uradnica Flavija Saksida, mehanik Ald Jug in gospodinja Marina Agustinis, uradnik Ivan Špeh in nameščenka Roza Požar, brivec Jakob Rusjan in frizerke Bruna Vacka, mehanik Marij Besenghi in uradnica Gabrijela Divjak, radijski tehnik Galdin Vesnaver in gospodinja Olga Rebulala, mehanik Dino Coen in gospodinja Marija Bazič, radijski telegrafist Rafael Bonanati in gospodinja Alojzija Kovačič, glasbenik Albert Gruden in gospodinja Libera Larini.

ZAPRTA GOSTIŠČA

Tržaška prefektura objavlja: Na podlagi prijave gospodarske policije so bili kaznovani lastniki gostišč — »Alla Fortuna«, »Al Castelo di Trieste«, »Aale Viole«, »Ai Zorchetti« ter »La Bolognese«, in sicer zaradi prestopka proti odredbam o racioniranih živilih. Zrva tri gostišča so bila dokončna zaprta in bodo v bodoče služila namenom obratnih kuhinj. Zadnji dve gostišči pa bosta zaprti začasno. Lastniki gostišč so priznali svoj prestop in so plačali 500.000 lir globe. Omenjeni znesek je stavljen na razpolago oškodovancem po letalskih napadih v tržaški pokrajini.

POMOČ DRUŽINAM S ŠTEVILNIMI ČLANI

Vse one tržaške družine, ki imajo veliko otrok in ki so bile oškodovane ob priliki letalskih napadov ter potrebujejo pomoč, prejmejo nasvete in pojasnila pri Društvu družin s številnimi otroki v ulici Geppa 21.

NOBENIH NEPOTREBNIH VPRAŠANJ

Poveljstvo oddelka za letalsko zaščito v Trstu opozarja prebivalstvo, da ne nadleguje po nepotrebnem dela organizacije za letalsko zaščito s telefoničnimi vprašanji, glede alarma oz. predalarna. Stalna zasedba telefonskih prog zadržuje izvajanje normalnega službenega dela. Obenem se prebivalstvo opozarja, da ima predalarm samo interni službeni značaj.

CIKLUS SINFONIČNIH KONCERTOV

se bo pričel v soboto ob 18.30. Sodeluje stalni tržaški simfonični orkester pod vodstvom dirigenta E. De Vecchia. Na sporedu bodo skladbe Schumann, Beethovna in Čajkovskega.

KDO JE LASTNIK 100 kg MOKE?

Pri kontroli avtobusa na progi Trst-Codroipo so našli organi gospodarske policije nahrbtnik z mesom in kovačice, ki je bilo v njih 100 kg moke. Ker se lastnik ni javil, je bilo blago zaplenjeno.

Kmetijstvo

BRESKVE

Če nam ni dana možnost, da bi sadili čiste breskvine nasade, tedaj se moramo lotiti starega načina mešanja nasadov. Jasno je, da moramo v vinogradih saditi le cepljene breskve. V novjšem času posebno cenijo zelo zgodnje ameriške sorte kot n. pr.:

1. *Amsden*. Ta breskev zori že sredi julija. Drevo je krepke rasti, neobčutljivo in rodovitno. Močno je zelenkasto, precej raztopno, sočno in se drži koščice (trdica).

2. *Zgodnji Aleksander*. Zori konec julija. Drevo je krepke rasti in zelo rodovitno ter trepčno. Sad je rdeč in na sončni strani škrlatast. Meso je bledorumenno, zelo sočno, finega okusa in se trdno drži koščice (trdica).

3. *Zgodnji Rivers* zori začetkom avgusta. Drevo je močne rasti, zelo rodovitno in odporno. Sad je velik, oblast, bledopomarančastorumen, na sončni strani pa rdečkasto nadahnen. Meso je bledorumenno, prosojno, izvrstnega okusa in se loči od koščice (kalanka).

Dalje priporočajo še sledeče francoske sorte:

4. *Rdeča magdalenka*. Zori proti koncu avgusta. Drevo je močno, trepčno in ljubi toplejšo lego. Sad je velik, svetlozelen, na sončni strani pa škrlatasto razmazan. Rumenkasto-belo meso je raztopno in prijetno dišeče ter pri koščici rdečkasto. Meso se popolnoma loči od koščice (kalanka).

5. *Velika Minjon*. Zori začetkom septembra, drevo je močne rasti, sad je velik, rumenkastozelen, na sončni strani škrlatnordeč in karmirano pikast. Meso je rumenkastobelo, raztopno in ob koščici, od katere se popolnoma loči, je rožnato pa jako sladko in prijetno dišeče (kalanka).

6. *Galand*. Zori sredi septembra. Drevo raste precej krepko, je pa občutljivo za kodravost in plesnobo. Sad je velik in na sončni strani temnoškrlatnordeč. Belorumenkasto meso je precej dobro loči, bolj temno in prijetnega okusa (kalanka).

7. *Kraljica vrtov*. Zori koncem septembra. Drevo je zelo krepke rasti in jako rodovitno. Zahteva toplo in zavetno lego. Sad je zelo velik, bledorumen, na sončni strani škrlatast, razmazan in pikast. Meso je bledorumenno, pri koščici rdečkasto in se rado loči od koščice (kalanka).

Kdor nasadi sorte, ki so zgoraj navedene, bo imel vse poletje do jeseni zelo cenjen in okusen sad raznih breskev na razpolago.

DVIG ZELJNATIH SADIK

Pokrajinski urad za kmečke ugotovitve sporoča, da so pri spodaj navedenih tvrdkah na prodaj zeljnate sadike po 18 lir. Vsi, ki so glavnato zelje dolžni gojiti, ga dobe po 100 sadih. Ker je sadik dovolj na voljo, jih dobe lahko tudi drugi. Ne obstoji pa glede oddaje ali prodaje tega pridelka nikakšna obveznost. Tudi tisti, ki bi morali saditi laško (kodravo) zelje, lahko sedaj sade glavnato zelje.

Pavlin Dioniz, Gorica, ul. Blaserna 16; Vecchiet Jožef, Gorica, ul. Androna della Pergola 20; Brumat Franc, Gorica, ul. Brolo 7; Pokrajinsko poljedelsko nadzorstvo, Gorica, ul. Duca Aosta 55; Uprava Feudi, Romans ob Soči; S.A.T.C., Angorisi pri Krminu.

Detelja in lucerna

Detelja in lucerna uspevata na globoki zemlji, ki je bogata na apnu. Tudi fosforja in kalija ne sme primanjkovati. S pridelkom 70 q suhe lucerne

odvzamemo zemlji okrog 45 kg fosforne kisline in 100 kg kalija. Če teh snovi zemlji primanjkuje, ne moremo pričakovati dobrega pridelka. Vemo pa, da je ravno kalija in tudi fosforja naša zemlja zelo revna in jih je treba dodajati v obliki umetnih gnojil. Da bi krili vso potrebo po kaliju in fosforju za pridelok 70 q lucerne, bi rabili okrog 250 kg kalijeve soli in 150 kg kostne moke.

Detelja in lucerna še najlaže pogrešata dušik v zemlji.

Nasveti za hišo

Naši obedi

Misel na kuhanje v taki vročini me že zjutraj unejevolji. Kaj bi dala, ko bi mi ne bilo treba kuhati! Ker je pa to nemogoče, si večkrat pripravim večerjo že med kuhanjem kosila. V nedeljo si napravim golaž že dopoldne in pred večerjo ga le malo pregrejem. Skuham si tudi stročji fižol in kompot, oboje denem na hladno. Vedno si kupim malo kristalnega ledu. Dam ga v lesen škaif in tu ohlajam vsa jedila, ki jih moram servirati mrzla. Posebno okusen pride fižol. Že med ohlajanjem natresem nanj razrezan strok česna. Tudi razne sadne zavitke denem na led. Zdaj si kupim večkrat paradiznikov. Ker se niso popolnoma rdeči in so torej še trdi, so za solato najpripravnější. Ohlajeni na ledu pa so prav pikantni. Tudi solato iz paprike, ki sem jo narezala na rezine, je izvrstna. Seveda mora biti dobro zabeljena. Ker pa porabi veliko olja, je ne serviram pogosto. Napravim jo v omaki in jo vlijem na kuhane testenine, dobro premešam in postavim na mizo s kakršno koli solato. Najboljša je kumarčna. Seveda vzamem vse peške iz kumar, ker niso prebavljive in organizmu torej ne koristijo. Zdaj si pripravim večkrat solato iz sladkega zelja. Liste operem, zvijem trdo skupaj in jih narežem kot rezance. Med zelje natresem nekaj pesti kuhanega fižola v zrnju. Dodam noževico konico popra, malo česna in solim po okusu in solata je gotova. Ni treba prav nič kuhati in tako se ognem neznosni vročini.

Opoldan največkrat pripravim zelenjavne juhe. Otroci imajo kaj radi juho iz stročjega fižola in novega krompirja, ki ga narežem na majhne kocke. V juho narežem tudi dva lepa paradiznika, ki ji izboljšata okus. Včasih skuham omako iz kumaric in krompirja

ali pa pražene kumare in na koščke zrezan kuhan krompir. Poleg serviram solato in kosilo je okusno in poceni. Tudi bučk še nisem nehala servirati. Zadnjič pa sem pripravila modri jajčevci ali marancane. Pražene so precej pikantne in nekoliko pečejo. Po vsakem obedu pa razdelim sadje. Opoldne mehko sadje, smokve, breskve in marelice, zvečer pa jabolka ali hruške. Ob nedeljah pa si kupim malo vina. V kozarec narežem lepe breskve, jih zalijem z vinom, dodam ščepec sladkorja in imam fino pijačo. Z njo postrežem svojim gostom poleg domačega peciva in vem, da se prav nič ne pritožujejo nad mojo gostoljubnostjo.

Gospodinja.

GRDE JAJČNE MADEŽE ODPRAVITE Z ŽLIC,

če jih zdrgnete z vlažno krpo, ki ste jo pomočili v sol.

VISOKE OZKE VAZE SE ZELO RADE PREVRNEJO.

To preprečite, če nasujete vanje nekoliko peska.

DA VAM NE BO TREBA IZ JUHE LOVITI VSAKO ZACIMBO POSEBEJ,

denite začimbe v jajček, kakršnega rabite za kuhanje čaja. Ko bo juha kuhana boste začimbe vse naenkrat potegnili iz nje.

KUHALNICE,

prepojene z maščobo, očistimo, če jih denemo v vrelo vodo, zdrgnemo in oplaknemo.

TRAVNE MADEŽE

izperemo v nekuhanem mleku in izplaknemo v vodi.

ALUMINIJASTE POSODE NE SMETE ČISTITI S SODO

temveč zmerom samo z milom, drobnim peskom in vročo vodo.

KADAR POTREBUJETE SAMO BELJAK,

rumenjaka pa ne, naredite v vsako stran jajca majhno luknjico. Beljak bo iztekel, rumenjaki, bo pa ostal v jajčni lupini svež še več dni.

„Goriški list“ v vsako našo družino!

Novo cene našemu listu

Mesto Gorica in Trst:
posamezna številka 0.50 lir,
polletna naročnina 26.— lir,
celoletna 52.— lir,

Izven mesta Gorica in Trst:
posamezna številka 1.— lira,
polletna naročnina 47.— lir,
celoletna 90.— lir,
Stare številke 1.— lira,

Odgovorni urednik: Dr. Milan Komar - Gorica

Na Jerzy Żulawski: 26

srebrni obli

Ta oblak še ni dokaz, da bi mogli v tistem ozračju dihati, nobenega dvoma pa ni, da je zrak tam gostejši kakor v krajih, koder smo potovali dotorej; kako bi se sicer delali oblaki in držali če že ne visoko pa vsaj pri tleh? Dim iz Erastotenovih kraterjev je namreč padal na tla kakor pepel.

Ta pojav naju je navdal z upanjem, da najdemo na oni strani Lune, če ne že preje, dovolj gost zrak; zato sva se vračala k Morju nalivov dobre volje, čeprav glavnega nisva našla; prehod skozi obroč Platona. Spuščala sva se v dolino in ugibala, kaj sedaj. Morda bi bolj proti zahodu našli mesto, kjer bi mogli z vozom v strmo pobočje, a kdo bi tvegajl tako pot? Kajti če nam ne bi uspelo, bi morali napraviti tisoče kilometrov, preden bi zaobšli rob Morja nalivov od zahoda. Bolje bi bilo vrniti se takoj proti vzhodu. Morda pa se nam posreči prekoračiti povprečno sotesko v pogorju Alp; če bi se pa izkazalo,

da je to nemogoče, bi kar nadaljevali pot in zaobšli ves greben.

S tem sklepom sva prišla v dolino. Kakšen strah pa naju je prevzel, ko voza nisva našla več na mestu, kjer bi moral biti! Prva misel je bila: zašla sva! Toda okolica je bila ista, isti kamni, ki sva pri njih pustila voz. Pohitela sva tja, čeprav sva bila vsa ugnana; sva oboje očem nisva hotela verjeti! Voza ni bilo. Iskala sva slede dove koles, da bi po njih uganila, kod naj ga iščeva, toda nobenih sledi ni bilo na skalovitih tleh. Pollašal se naju je obup. Živeč, ki sva ga bila vzela s seboj, je že pošel, vode je ostalo za nekaj požirkov, zraka za nekaj ur. Varadol je jel klicati. Pozabil je, da ga tu razen mene ne more slišati živa duša.

Začela sva iskati, pretaknila vso okolico, izgubila šest ur — o vozu pa nikjer sledu... Po obupnem iskanju sva se vrnila na prejšnje mesto. Lakota se je oglašala, vode ni bilo več, zrak je domala pošel. Vrgla sva se na tla in čakala smrti. Varadol je glasno preklinjal, jaz pa sem si ubijal glavo, kaj zlodeja ju je bilo pripravilo do tega, da sta odpotovala pred našim povratkom.

Obstrelila me je misel, da je Tomaž nalašč zbežal in naju izročil smrti. Zakaj? Iz bolešne ljubosumnosti,

ki sem jo bil opazil pri njem, ko je govoril o svoji smrti in o Marti. Polotila se me je sveta jeza. Šinil sem pokonci in hotel bežati, slediti mu, maščevati se, ubiti ga — takrat pa...

Takrat sem nekaj korakov pred seboj zagledal Marto. Šla je proti nam in se skoz svojo stekleno masko smehljala žalostno kakor ponavadi. Skočila sva k njej in vpila drug čez drugega od veselja in razburjenja. Marta nama je nekaj časa mirno gledala na usta. Šele ko sva odjenjala vsa zaripla in gluha od lastnega kričanja, nama je pokazala, da ničesar ne razume. Pozabila sva, da naju brez cevi ne more slišati. Jeza se je na mah razkrdila, bruhnila sva v smeh in ji s kretinjami povedala, da hočeva nazaj v voz. Spremila naju je — voz je stal nedaleč za skalo, ki ga je zakrivala.

Zdaj se je stvar razjasnila. Kmalu zatem, ko sva odšla, so vrhovi zakrili sonce in voz je ostal v senci. Tomaža je začelo tresti od mraza. Marta je zapeljala voz za skalo in ga obrnila proti jugu, tako da je sonce moglo ogrevati bolnika. Midva sva iskala voz daleč naokoli, pa pogledala za najbližjo skalo. Marta naju je opazila. Še v vozu, ko sva se pa spet oddaljila, je sledila, da najbrže raziskujeva okolico, in je zato pot: pežljivo čaka-

la najine vnitre. Ko pa naju je ni bilo več na spregled, ji je postala stvar zagonetna in je izstopila, da naju poišče. No, pri vsem tem pa ji ni prišlo na um, da ne moreva najti voza! Vsa zadeva se je končala s smehom, čeprav je malo manjkalo, pa bi bilo po naju.

Tomaža sva našla v razmeroma dobrem stanju. Med najino odsotnostjo je komaj štirikrat omedlel. Zdaj je mirnejši in trdi, da mu je odleglo. Tega sicer ne opaziš na njegovem še vedno mrtvaško bledem obrazu, a Bog daj, da bi bilo tako. Dovolj je bilo žrtev in že kar spočetka...

Sli smo naprej po poti, ki sva jo določila s Petrom. Pomikamo se proti vzhodu še vedno pod vrhovi Platona ki se dvigalo vse više. Mralo bomo ob vznožju Alp.

Tomaževo zdravje zahteva, da hitimo na vso moč. Čim preje moramo v kraje, kjer bo mogel iz voza in zadihati na prostem. Dirjali bomo dan in noč, da le brž zapustimo to puščavo in pridemo bliže tečaju, kjer se baje pričinja dežela zraka in vode.

Pod Alpami, 3° zah. dolž., 47° sev. šir., 161 ur po začetku tretjega dne.

Vedno manj upanja imamo, da se nam posreči ohraniti Tomaža pri živ-

ljenju. Drvimo se kakor brezumni, kolikor nam le daje razkopana tla, a tesar je še vedno daleč... in Tomaž nam usiha pred očmi. Drhtimo vsi nemirni in neučakani, povrh vsega pa nam Alpe zapirajo pot in nas silijo, da se držimo jugovzhodne smeri in oddaljujemo od zaželenega tečaja, namesto da bi se mu bližali. Da bi že bili pri soteski, da bi mogli skopniti proti severu! Hrepeneče čakamo, da se nam odpro vrata v zid Alp, ki lazimo pod njim kakor drobcena žuželka.

Tomaž kar naprej vprašuje: Ali je še daleč? Hotel bi čim preje do tečaja, pa nismo od Sinus Aestuum napravili niti polovice poti. Strah me je, da le pomislim na to. Tomaž je najbrže pozabil na razdalje. Hrepeneče govori o vodi, zraku, kakor da ju najdemo že jutri. Bolj ko gubi moči, bolj verjame v svoje ozdravljenje. Dela načrte za bodočnost in sanja, kako si uredita z Marto... Skrbi me ta njegova vera... tam na Zemlji smo rekli, da je to za bolnika slabo znamenje...

Marta sedi ob njem in ga posluša s svojim običajnim, otožnim smehljajem. Kako mora trpeti! Saj ni mogla, če, da ne bi videla, kako ugaša...

(Nadaljevanje sledi.)